

Viiden sote-alueen malli - palvelujen järjestäminen ja tuottaminen

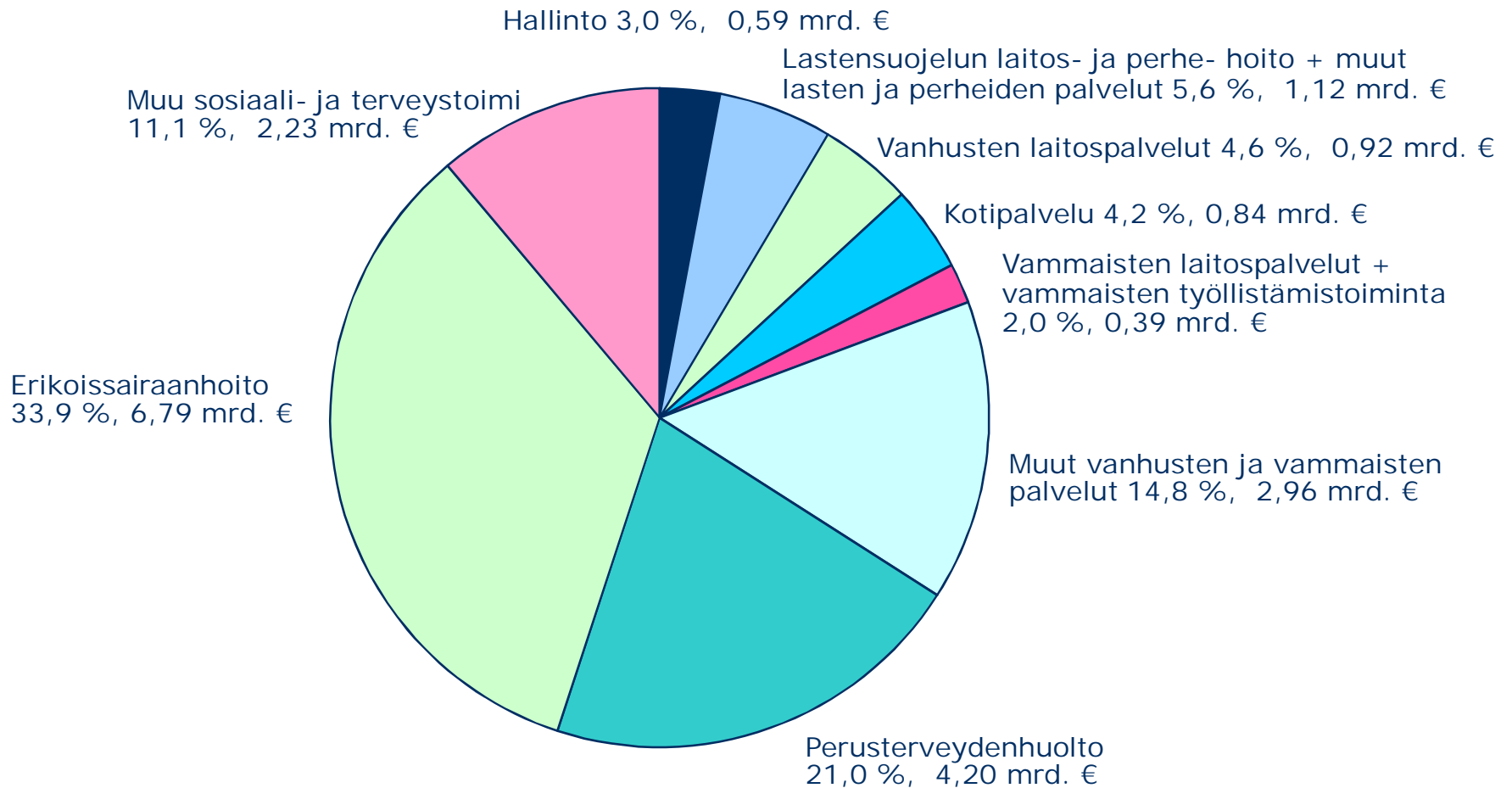
Hallituksen kokous 7.5.2014
varatoimitusjohtaja Tuula Haatainen

Viiden sote-alueen mallin tavoitteet

- Yhdenvertaiset palvelut riippumatta asuinkunnasta
- Toimivat palveluketjut, joissa asiakasta ei pompotella
- Purkaa hallintoa ja hallinnon raja-aitoja sekä vähentää palvelujen päällekkäisyyttä
- Turvata varhainen puuttuminen, siirtää painopistettä ehkäiseviin ja oikea-aikaisiin palveluihin
- Kaventaa väestön hyvinvointi- ja terveyseroja
- Varmistaa palvelujen rahoitus
- Turvata osaavan henkilöstön saatavuus, osaaminen ja työhyvinvointi.

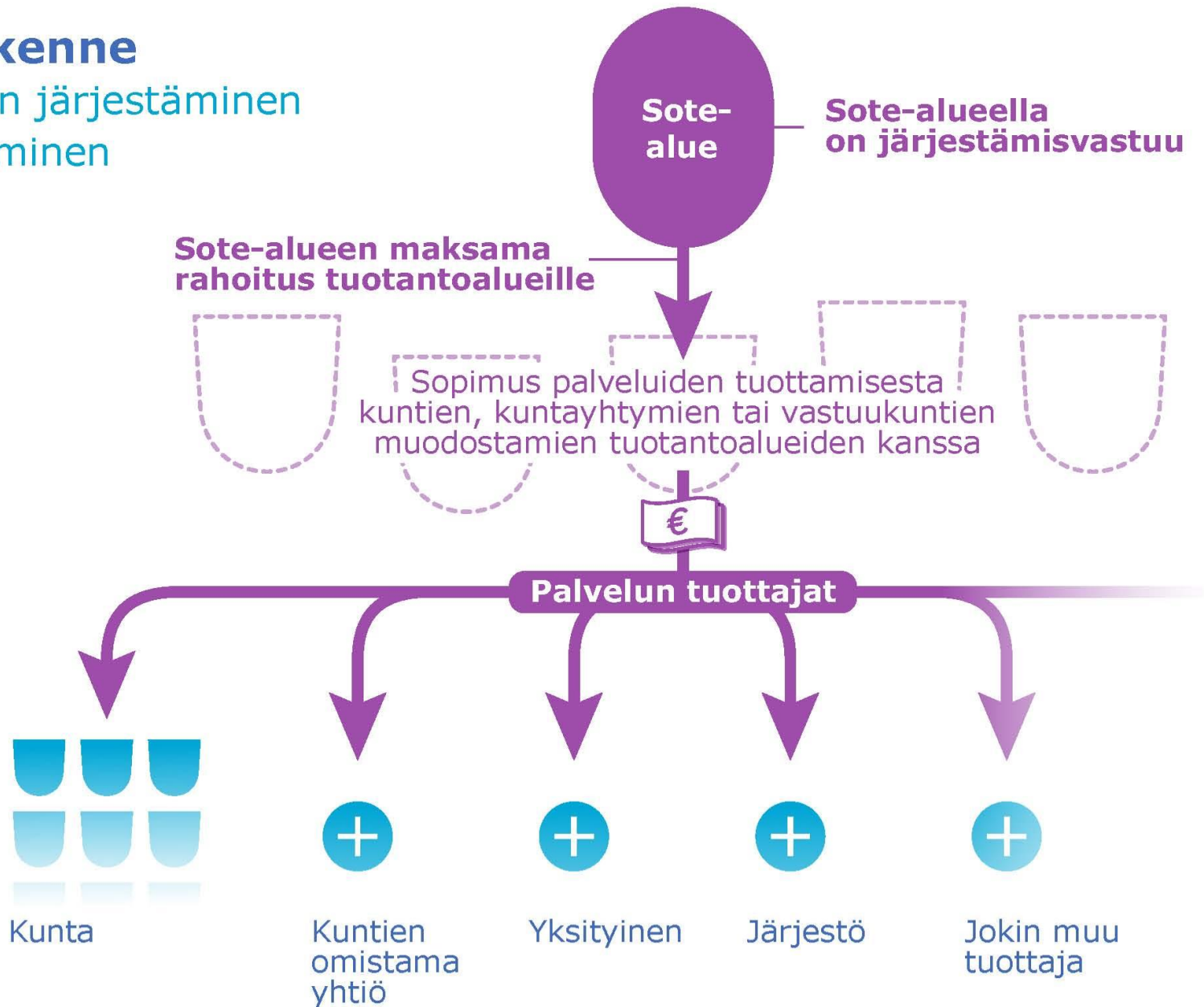
Sosiaali- ja terveystoimen, pl. päivähoidon, käyttökustannukset v. 2012, kunnat ja kuntayhtymät

Sosiaali- ja terveystoimen käyttökustannukset 20,06 mrd. €
(=toimintamenot + käyttöomaisuuden poistot + vyörytyserät)

Soterakenne

Palvelujen järjestäminen
ja tuottaminen

Palvelut kuntalaisen näkökulmasta

Sähköiset palvelut 24 h

- parantavat palvelujen alueellista saatavuutta (palvelutiedot, neuvonta, omahoito, ajanvaraus, etäkonsultaatio jne)

Kotiin tarjottavat palvelut

- tukevat toimintakykyä ja arjessa selviytymistä (kotihoito, perhetyö, ensihoito, kotikuntoutus jne)

Liikkuvat palvelut

- pyörien päällä terveystarkastukset, rokotukset, laboratorio-kokeet, hammashoitola, sairaanhoitajan tai sosiaalityöntekijän vastaanotto, kriisipalvelut jne.

Lähellä tarjottavat palvelut

- matalan kynnyksen palvelupisteet, neuvolat, perhekeskukset, hoitajan ja lääkärin vastaanotto, sosiaalityö jne.

Alueellisesti keskitetyt palvelut

- harvemmin käytettyjä (päivystykset, poliklinikat, päiväkirurgia, perheneuvolat jne)

Kansallisesti keskitetyt palvelut

- viidessä yliopistollisessa keskuksessa (erityistason hoito ja kirurgia, riskiraskaudet, syöpäkeskus, hengityslaittepotilaat jne)

Kaikissa palveluissa voi olla tuottajana julkinen, yksityinen tai kolmas sektori

Mahdollistaako hankinta- ja
kilpailulainsäädäntö
kuntalähtöisen sote-uudistuksen ?

Hankinta- ja kilpailulainsäädäntö järjestämismvastuun siirtyessä sote-alueelle

- Asetelma on erilainen kuin järjestämislain luonnoksessa: kunta on tuottajan roolissa ja samalla omistajana sote-alueen kuntayhtymässä
- Sovelletaanko sote-alueen ja kunnan tai kuntayhtymän väliseen sopimussuhteeseen hankintalainsäädäntöä?
 - » Asiasta on säädettävä
 - » Otettava huomioon myös hankintalain uudistamisessa
- Voiko kunta tuottaa palveluja ilman yhtiöittämisvelvoitetta (KuntaL 2a §)?
- Kunnan osallistuminen tarjouskilpailuun johtaisi todennäköisesti yhtiöittämisvelvollisuuteen.

Tietohallinto ja IT-ratkaisut sote-uudistuksessa

IT-ratkaisut ja tietohallinto avain- asemassa muutoksen toimeenpanossa

- Sote-uudistuksen toteuttaminen vaatii
 - » yhteentoimivia tietojärjestelmiä
 - » nykyistä laajempaa tietojen yhteiskäyttöä palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa
- Yhteistyö tietohallinnon ja IT-ratkaisujen hyödyntämisessä on saatava käyntiin mahdollisimman nopeasti, jotta uudistuksen toimeenpano ei viivästy

Yhteistyö ja siihen liittyvät toimenpiteet

- Sote-uudistuksen yhteydessä mahdollisuus uudistaa tiedonhallinnan ohjausmalli ja rakenteet
 - » lisää yhteistyötä ohjauksessa ja alueille omaa päätösvaltaa joustavamman toiminnan mahdollistamiseksi.
 - » nykyisten kansallisen ohjauksen jäykkyyksien poistaminen ja ohjaustoimenpiteiden tehostaminen
- Viiden sote-alueen keskinäisestä tietohallintoyhteistyöstä tehtävä velvoittavaa
 - » sisältö ja toimenpiteet pääosin alueiden päätettävissä
 - » alueiden välisen yhteistyön koordinointi vakinaistettava (tehtävä Kuntaliitolla 2014–2015 / AKUSTI-foorumi)
- Alueellisen yhteistyörakenteen käyttäminen alueellisen muutoksen toimenpanossa
 - » alueellinen sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallintoyhteistyön malli on suunniteltu Pohjois-Suomen alueelle
 - » mallin levittämisestä muille alueille 2014- 2015 sovittu ja sen suunnittelu on käynnistetty (AKUSTI-foorumi)

Tietohallintotehtävien organisointi sote-alueilla

- Monituottajaympäristössä asiakastietojen yhteiskäyttö on välttämätöntä palvelujen ammatilliselle ja alueelliselle integraatiolle
 - » sote-alueen voitava ohjata alueellista kokonaisarkkitehtuuria ja sen yhteensopivuutta kansallisen KA:n kanssa.
 - » sote-alueelle asiakastietojen rekisterinpito
- Tietohallinto on suunniteltava osana kuntayhtymän toimintamallia
 - » tuotantoyksiköiden rooli ja osallistuminen määriteltävä ja taattava niille riittävät vaikutusmahdollisuudet
 - » organisoinnissa huomioitava kunnille jäävät tehtävät ja niiden yhteydet sosiaali- ja terveydenhuoltoon
- Tietohallintotoimintojen johtamisen tulee olla sote-kuntayhtymän vastuulla
 - » tietohallinnon organisoinnin tuettava kuntayhtymän toiminta- ja päätöksentekomallia
 - » päätettävä keskitettävien tehtävien hoitamisesta, organisoinnista ja resursoinnista
- Tietohallinnon tukitehtävien hoitaminen suunniteltava osana kokonaisuutta

IT-ratkaisut

- Tietojärjestelmien yhtenäistämisen ja uusien ratkaisujen hankinnan pitää rakentua valtakunnalliseen ja alueelliseen sote-kokonaisarkkitehtuuriin
 - » erityisesti Kanta-palvelujen käyttöönottosuunnitelma pitää arvioida ja päivittää se tukemaan sote-uudistusta
- Myös yhteiset IT-ratkaisut, mm. tietoliikenneyhteydet, tunnistamisratkaisut, käyttövaltuushallinta, toimikortit, perus-IT-palvelut, ja niiden hoitaminen uudessa tilanteessa tulee huomioida.
 - » päällekkäiset investoinnit vältettävä huolellisella suunnittelulla ja riittävän pitkillä siirtymäajoilla

IT-ratkaisut

- Sote-rakenneuudistus ei onnistu ilman uusia IT-ratkaisuja
 - » nyt suurin osa IT-kustannuksista menee olemassa olevien, ja jo monin osin vanhentuneiden, tietojärjestelmien ylläpitoon eikä kehittämiseen ole juurikaan varaa
 - » varauduttava uusien ja parempien IT-ratkaisujen hankkimisen vaatimaan rahoitukseen
 - » IT-kustannukset voivat jopa nousta varsinkin siirtymävaiheessa kun joudutaan ylläpitämään vanhoja ja uusia tietojärjestelmiä yhtäaikaaisesti
- IT-investointien hyödyt ja kustannussäästöt tulevat palvelutoiminnan tehostumisesta
 - » voimavarat pitää kohdistaa IT-ratkaisujen kautta saatavien toiminnallisten hyötyjen suunnitteluun ja toimeenpanoon, joka on toiminnan johdon vastuulla
 - » hyötyjen toteutumisaikataulu on pitkä, vähintään 5 vuotta
- Valtion osoitettava IT-muutostukirahoitusta viisivuotiseksi kehittämis-ohjelmaksi
 - » rahoitusohjelman käynnistyttävä vuonna 2015
- Muutoksen siirtymäajaksi pidättäydyttävä uusista, laajoista kehittämishankkeista, jos ne eivät ole osa muutoksen toteuttamista

Kuntaliiton sote-linjaukset

Uudistuksen tavoitteet

1. Perustason vahvistaminen
2. Erityistason hoidon tarkoituksenmukainen järjestäminen
3. Tuottavuuden, tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden lisääminen
4. Asiakaslähtöisyys ja palvelujen käyttäjien kuuleminen

Sote-alueet järjestävät palvelut alueen asukkaille

- Kuntayhtymiä, joilla kuntayhtymän hallintorakenteet ja -elimet
- Ei omaa tuotantoa
- Ei palvelutuotantoon liittyvää henkilöstöä
- Sopimus pohjainen järjestelmä tuotannossa sote-alueen ja kuntien tai palveluita tuottavien alueiden kesken
- ei hankintalain pohjalta, vaan sopimustuotantoa sote-lain perusteella
 - » Säännökset järjestämislakiin ja hankintalakiin

Palveluiden tuottaminen

- Sote-alueilla mahdollisuus sopia palvelujen tuotannosta alueelliset olosuhteet huomioonottaen
- Palvelut tuottavat ensisijaisesti kunnat, kuntayhtymät ja vastuukunnat
 - » Ne hankkivat täydentäviä palveluita tarvittaessa yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoilta.
 - » Erityistapauksissa sote-alueella mahdollisuus hankkia palveluita suoraan markkinoilta.

Rahoitus

- Sote-alueille ei lisää uusia tehtäviä
- Rahoitus
 - » kuntien rahoitus sote-alueelle painotetulla kapitaatiolla vos-perusteita käyttäen,
 - » tuotannosta maksettava korvaus vos-periaatteilla kunnille ja muille tuottajille,
 - » ei jälkimaksuvelvoitetta kunnille sote-kustannuksiin,
 - » kunnille ei alijäämän kattamisvelvoitetta sote-alueiden osalta.
- Yliopistollinen opetus ja tutkimus oltava kokonaan suoraan valtion rahoitusvastuulla